

Vakon hinni vagy bízni?

(Jn 20,24–29)

Az idézett evangéliumi szakasz kínálta témák közül egyet emelek ki: a **hit** fogalmát és problémáját; annál is inkább, mivel úgy tűnik, hogy az a hitfogalom uralkodik ma is a közfelfogásban, amellyel itt találkozunk.

János evangélista szerint Jézus úgy tartotta, hogy „hitetlen” az, aki csak a tapasztalata alapján fogad el valamit, mint Tamás apostol az ő feltámadását (27. v.), és azt dicsérte, aki „nem lát, és mégis hisz” (29. v.), azaz aki „vakon elhisz” valamit mások elmondása alapján.

Ezt jelentené tehát a „hit” fogalma, és **a közfelfogásban** valóban ez is: mások szava alapján (vakon) „elhinni” olyasmit, amit sem értelemmel belátni, sem (fizikailag vagy eszközökkel) megtapasztalni nem lehet.

Csakhowy véleményem szerint ez **az infantilis emberek hitfogalma**; a hitnek ez a felfogása ugyanis fölmentést ad a fáradtságos keresés, kutatás, tapasztalás, majd az ezek segítségével való *gondolkodás*, és végül a mindezek alapján meghozott (egyéni) *döntés* fárasztó, sőt sokszor kínos feladata és terhe alól, és per-se az ezzel járó felelősség alól is. (Azért infantilis ez a viselkedés, mert egy kisgyerekkorban többé-kevésbé helyes és elfogadható viszonyuláshoz felnőtt korban is ragaszkodik; káros kihatásai felmérhetetlenek.)

Másfelől ez a János-evangélium által is propagált „hit” **soha nem fordul elő a szinoptikus evangéliumok Jézusánál**: a szinoptikusok Jézusa soha nem mondta: „Higgyétek el, mert én mondom!”; nincs ott a Nyolc boldogságban, hogy „Boldog, aki nem lát, és mégis hisz”; nincs semmi ilyesmi a Hegyi beszédben; nincs ilyen kérés a Miatyánkban: „Add, hogy el tudjuk hinni azt is, amit nem tapasztalunk vagy nem tudunk belátni”; és az „utolsó ítélet” tablójában sem olvastunk olyasmit, hogy „Gyertek, Atyám áldottai, mert ti elhittétek mindazt, ami fölfoghatatlan”. (Természetes hát, hogy a „szinoptikus Jézus” azt sem kívánta meg, hogy tanítványai látatlanban elhiggyék feltámadását...)

Mindezzel *nem* a pusztá racionalizmust akarom reklámozni („Csak azt fogadom el, ami ésszel fölfogható” – hiszen létezik például érzelem vagy intuíció is), még kevésbé a vaskos materializmust („Az van, amit látok és megfoghatok” – hiszen az ember nem csupán anyag), *hanem* oda akarok kilyukadni, hogy Jézusnak egészen másfajta hitfogalma volt. Érdemes ezt egy kicsit részletesebben megnézni.

Mit értett Jézus azon, hogy „hinni”? A 18 előfordulás közül *kilenc esetben* a betegséggel és a gyógyulással-gyógyítással kapcsolatban kerül elő: A leprás szamaritanusnak (Lk 17,11-19) és a vér folyásos asszonynak (Mt 9,20-22) azt mondja: „A hited meggyógyított/megmentett téged”; a két vaknak: „Hiszitek-e, hogy tudok tenni valamit értetek?... Legyen a hitetek szerint” (Mt 9,27-31); a haldokló kislányaért aggódó Jairusnak: „Ne félj, csak higgy” (Mk 5,35-43); amikor hordágyon egy bénát visznek oda: „Hitük láttára így szólt... Bízzál, fiam...” (Mt 9,1-7); a kafarnaumi százados kijelentése nyomán: „Ekkora hitet senkinél sem találtam Izraelben” (Mt 8,5-13); a fóníciai asszonynak: „Nagy a te hited” (Mt 15,21-28); amikor tanítványai megkérdezik, miért nem tudták meggyógyítani a holdkóros fiút: „Kicsinyhitűségetek miatt” (Mt 17,14-20); Názáretben pedig „csodálkozott hitetlenségükön”, és nem tudott csodát tenni (Mk 6,1-6). – Ezekben a helyeken „hinni” annyi, mint **„bízni” Jézusban, és általa Istenben, hogy meg tud (és akar) gyógyítani** (ami nem feltétlenül jelenti azt, hogy a gyógyulás minden esetben bekövetkezik).

Két esetben másfajta életmentéssel kapcsolatban kerül elő a „hinni” szó: Péter „vízen járásakor”, amikor elbizonytalanodik és süllyedni kezd: „Kicsinyhitű, miért kételkedtél?” (Mt 14,22-31), és a viharban pánikba eső tanítványoknak: „Hogyhogy nem hisztek?” (Mk 4,35-40). – Itt „hinni” annyi, mint **„bízni” Jézusban, illetve Istenben, hogy a halálos vészben is velünk van, szeret, törődik velünk, „megtart” minket**

(ami nem feltétlenül jelenti azt, hogy megment a fizikai haláltól).

Négy esetben az étellel-itallal, a megélhetéssel kapcsolatos a jézusi „hit”: Akik amiatt aggodalmaskodnak, „mit eszünk, mit iszunk, mibe fogunk öltözni”, azoknak azt mondja: „kicsinyhitűek” (Mt 6,25-33); amikor a tanítványok vitatkoznak, mert csak egy kenyérük van vacsorára: „Kicsinyhitűek, mit tanakodtok?” (Mt 16,5-12); a „hívó és okos kulcsár” az, aki időben kiadja a rábizottaknak búzarészüket (Lk 12,41-46); a „hívó szolga” pedig az, aki a rábizott talentumokkal vállalkozásba fog és újabbakat szerez (Mt 25,14-30). – E helyeken „hinni” annyi, mint **„bízni” Istenben, hogy a maga részéről megadja azt, ami a megélhetésünkhöz szükséges, továbbá ennek a bizalomnak a jegyében gondoskodni embertársaink megélhetéséről, továbbá bátran kockáztatni a talentumok forgatása közben.**

A fennmaradó *három eset*: „Bármit kértek, higgyétek, hogy megkaptátok, és meglesz nektek” (Mk 11,24); „Ha csak akkora hitetek lesz, mint egy mustármag, és azt mondjátok a hegynek...” (Mt 17,20); „Térjete meg és higgyetek, hallván a jó hírt” (Mk 1,15). – A hit ezekben az esetekben is **az Istenbe vetett bizalmat** jelenti.

A **„hinni”** jézusi jelentése tehát: **bízni** Istenben, **megbízni** benne, **rábízni** magunkat, **és e bizalomnak megfelelően viselkedni**: kérni (gyógyítások), cselekedni (búzarész kiadni), kockáztatni (talentumok), nem aggodalmaskodni (mezők lilíomai), megőrizni higgadtságunkat és lelki békénket (és megfogni az evezőket... – vihar), megosztani a kenyerünket (vitatkozó tanítványok) – **az élet minden helyzetében.** (Esetről-esetre kell megtalálni, „alkalmazni”, hogy ez konkrétan mit jelent, ami nagyon is fáradtságos, sőt kínos is lehet; például mit követel az Istenbe vetett bizalom, ha az ellenségem – így vagy úgy – ellenem támad, ha ellenségeink megtámadják hazánkat, ha vallási meggyőződéséért üldöznek...)

Érdemes és izgalmas ezért a (szinoptikus) evangéliumokat áttanulmányozni, és megkeresni ennek

a „hitnek”, azaz Istenbe vetett bizalomnak a megnyilatkozásait *azokon a helyeken is, ahol maga a szó nem fordul elő*. Ízelítőül néhány:

Megkísértésének történetében *Jézus* Istenben (a Szeretetben) bízva utasítja vissza a Sátán „józan”, „realista” vagy éppen vakmerő javaslatait az alapvető emberi problémák megoldására (Mt 4,1-11). Istenben bízva hagyja ott Kafarnaumot, a siker és a népszerűség színhelyét, és vándorol tovább, hogy másutt is hirdesse az ígét (Mk 1,35-39). Istenben bízva vállalja a – szellemi (Mt 8,19) – otthontalanságot, amely éppen a Szeretet követése miatt szakadt rá (Lk 9,57-58). Istenben bízva vállalja, hogy a szombati gyógyítások miatt szembekerül a fennálló renddel és hatalommal, és ezáltal az életét kockáztatja (Mk 2,26-3,6 stb.; idetartozik minden egyéb fajta szembenállása is a hatalommal). Istenben bízva indul el Jeruzsálembe, az ország vallási központjába, hogy ott is meghirdesse Isten Országát, holott „tudja”, hogy ott szenvedés vár rá (Mt 20,17-19). Istenben bízva tudja legyőzni a legrettenetesebb kísértést, hogy

meneküljön el a szenvedés elől (Mt 26,36-46). Egész viselkedése a passió idején csak a mélységes Istenre hagyatkozással volt lehetséges (Mt 26,47-27,50). – Személyes példája mellett tanításának szinte minden mozzanatában is ki lehet mutatni az Istenbe vetett bizalom szerepét, például a tékozló fiú (Lk 15) és az irgalmas szamaritánus (Lk 10) történetében, vagy abban a buzdításában, hogy „Kérjétek, és adatik nektek, keressetek, és találtok...” (Mt 7,7-11).

Összefoglaló meghatározásként azt mondhatnánk: jézusi értelemben „hinni” azt jelenti, hogy feltétel nélkül és következetesen rábizzuk magunkat Istenre, feltétlenül bízunk Isten jóságában, ami gyakorlatilag abban mutatkozik meg, hogy **belebocsátkozunk a feltétlen és ellen-szolgáltatás nélküli jóság (egy életen át tartó gyakorlásának) kalandjába**; ez a bizalom tehát egy belső, *látszólag passzív* döntés, amelyből azonban az élet minden pillanatát és mozzanatát átfogó, *hallatlan aktivitás* fakad. (Már az is nagy dolog, ha valaki megérti, miről is van itt szó; hát még ha elfogadja, sőt gyakorolja...)

Azt mondhatná valaki: Szép, szép ez a bizalom – de **mi az alapja?** Hiszen Istent (létét és jóságát) sem értelemmel bizonyítani, sem fizikailag megtapasztalni nem lehet. A beléje vetett feltétlen bizalom nem ugyanolyan infantilis magatartás-e tehát, mint az elején említett „vakhit”?

Azt gondolom, hogy nem, mert Isten léte és jóságára

- logikus észérvekkel **következtethetünk** (ami még nem jelent bizonyítékokat),

- utal a világban **tapasztalható** rend, szépség, jóság (bár van rendetlenség, csúnyaság és szenvedés is),

- utal legbenső intuíciónk, **megérzésünk** (bár nem egyszer utalhat éppen az ellenkezőjére is).

Ennélfogva **értelmes és megalapozott, felnőtt** viselkedés feltétlenül bízni benne – még olyankor is, amikor semmi sem szól a bizalom jogsultsága mellett; bár érdekes, hogy Jézus szerint ezt a felnőtt viselkedést leginkább a gyerekektől lehet eltanulni (Mk 10,15)...

Gromon András

A bennem lévő szent hely

Ahol egészen önmagam vagyok

A **HIT** nem szavatolja a kiégés („burn-out”) elkerülését, de ha helyesen fogjuk fel, akkor nagyon is hozzájárul a kiégés megelőzéséhez. A hit ugyanis olyan erőforrással hoz kapcsolatba, amely sosem apad el, mivel isteni. És a hit feloldja belső feszültségünket, amely oly sok erőt emészt fel. Ezt szeretném három pontban bemutatni.

A hit tehermentesít

Sokan – különösen azok, akiket foglalkozásukban komoly felelősség terhel – még otthon is a munkájukon tépelődnek. Azt kérdezik maguktól: Mindent helyesen tettem? Döntéseimnek milyen következményei lehetnek? Mit gondolnak a többiek a döntéseimről és a tetteimről? Nem kellett volna-e még erre vagy arra is gondolnom? Nem döntöttem-e mégis rosszul? – Az efféle tépelődéssel agyonkínózzák magukat, és sok energiát rabolnak el maguktól. Nem tudnak megnyugodni.

Számomra a hit azt jelenti, hogy úgy érzem, Isten hordoz engem, és hogy Isten megáldja kezem művét. Olyan jól dolgozom, ahogyan csak tudok – de hogy az emberek miképpen fogadják ezt, ráhagyom Istenre. Lelkipásztori beszélgetések után régebben gyakran folytattam belső utóbeszélgetést. Mérlegeltem, valóban helyes volt-e minden, amit mondtam, továbbsegítette-e a beszélgetés a másikat, vagy csalódást okoztam-e neki.

Manapság már megtiltom magamnak az effajta utóbeszélgetéseket. Megpróbálok éber és figyelmes lenni a beszélgetésekben. Ennek ellenére nem sikerül egyformán minden beszélgetés. Vagy legalábbis eltérő érzésem vannak a beszélgetések után. De utólag nem szomorkodom emiatt. Isten áldását kérem. És azt tapasztalom, hogy az a beszélgetés, amely személyes benyomás szerint nem zajlott optimálisan, gyakran több áldást hoz a másik számára, mint az a beszélgetés, amely után elégedett voltam magammal. Sokat segít az, hogy már a beszélgetés előtt rábízom Isten áldására a másikat. Ilyenkor nem kötődöm magamhoz és a reakcióimhoz. Bízom abban, hogy Isten megáldja a beszélgetést. S a beszélgetés után is imádkozom Isten áldásáért, hogy az, amiről beszélgettünk, valóban javára legyen a másinak. Ez leveszi rólam minden lehetséges tépelődés terhét.

Sok menedzser mindenekelőtt attól fél, hogy döntései esetleg helytelenek lesznek. De az, hogy döntéseink helyesek-e vagy sem, nem csupán a mi megfontolásainktól függ. Figyelembe vehetünk mégoly sok információt, sosem leszünk abszolút biztosan döntéseink helyességében. Ilyenkor tehermentesít minket a hit. Legjobb tudásom és lelkiismeretem szerint döntöttem – most ráhagyom Istenre, hogy mi jön ki ebből, Isten áldására bízom a döntésemet. Ekkor nem kell egész este – és épp elégszer egész éjszaka – ezen töprengem.